

DEN
NORDATLANTISKE
GRUPPE

HVORFOR GRØNLÆNDERE BOSÆTTER SIG I DANMARK

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Indledning	4
Overordnet beskrivelse af deltagerne i undersøgelsen	6
Køn og alder	6
Antal år i Danmark og årsag til flytning	6
Familieforhold	8
Uddannelsesniveau	9
Grønlændere under uddannelse i Danmark	11
Beskæftigelse	12
Indkomstniveau	14
Relationer til Grønland	15
Tilknytning til Grønland	15
Tilknytning til Danmark	18
Overvejelser om at flytte til Grønland	19
Holdninger til grønlandske samfundsforhold	21
Fire segmenter af grønlændere i Danmark	23
Karakteristik af „Mentalt hjemme i Grønland“	23
Karakteristik af „Utilfredse med grønlandske forhold“	24
Karakteristik af „Forankrede i Danmark“	26
Karakteristik af „Ressourcestærke med rødder i Grønland“	28
Sammenfatning	30
Epilog	31

FORORD

Grønland er midt i en rivende udvikling. Efter 30 år med hjemmestyre overgik Grønland den 21. juni 2009 til en ny selvstyreordning, der er et skridt nærmere et selvstændigt Grønland. Øget ansvar og beføjelser for egne anliggender er en spændende, men også krævende udfordring for et ungt demokrati og en lille befolkning. Der skal tages store beslutninger, der har betydning for Grønland mange år ud i fremtiden. Det er beslutninger omkring olieudvinding og Grønlands geopolitiske placering, miljøspørgsmål, udviklingen på social- og sundhedsområdet, uddannelsesforhold, boligområdet og erhvervslivets udvikling. Der venter et stort arbejde forude, og Grønland har derfor brug for alle hjerner og hænder, der kan bidrage til samfundsudviklingen og bane vejen mod et selvstændigt Grønland.

Der er i Grønland i dag en stor mangel på uddannet arbejdskraft inden for stort set alle brancher. Det resulterer i, at mange stillinger udfyldes af tilkaldt arbejdskraft især fra Danmark. Grønland kan slet ikke undvære denne arbejdskraft, men det har nogle konsekvenser for det grønlandske samfund. Langt de fleste tilkaldte er ansat på en tidsbegrænset kontrakt – helt ned på nogle få uger – inden for nogle arbejdsområder. Det gør det svært at opretholde en kontinuitet i arbejdet samt at lave langsigtet planlægning. Det betyder selvfølgelig også noget, at de, som bor og arbejder i Grønland, kender til de grønlandske kultur- og samfundsforhold. Det gør sig ikke altid gældende med den tilkaldte arbejdskraft. Kan noget af denne tilkaldte arbejdskraft i fremtiden erstattes af mennesker med baggrund i Grønland og kendskab til samfundet – og ikke mindst med lyst til at bosætte sig i Grønland – så vil landet være godt hjulpet på vej i den fortsatte udvikling mod et selv bærende samfund.

En tidligere undersøgelse foretaget af Den Nordatlantiske Gruppe har fastslået, at der bor cirka 18.000 grønlandere i Danmark fordelt på tre generationer. Det er nærliggende at undersøge, hvilke menneskelige ressourcer, der findes blandt disse grønlandere, og om de kan komme den grønlandske samfundsudvikling til gode.

Formålet med denne undersøgelse er netop at kaste lys over, hvilke ressourcer der findes blandt grønlandere bosat i Danmark, og om der blandt disse mennesker er ressourcer, der potentielt kan bidrage til den grønlandske samfundsudvikling. Undersøgelsen vil samtidig kunne bidrage til at nuancere billedet af grønlandere i Danmark.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at rette en stor tak til alle, der har bidraget til udførelsen af undersøgelsen og udarbejdelsen af dette hæfte. Først og fremmest Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, som i samarbejde med Den Nordatlantiske Gruppe har udformet og fået udført spørgeskemaundersøgelsen blandt grønlandere i Danmark. Også tak til medarbejderne i Den Nordatlantiske Gruppe, som har lagt et stort arbejde i at planlægge og udføre undersøgelsen, særligt Anne Brunk, Regin Reinert og Marjun Lindarstein, der har stået for analysearbejdet og udformningen af hæftet.

April 2011

Juliane Henningsen, MF

INDLEDNING

Dette hæfte er anden del af en undersøgelse af grønlændere bosat i Danmark. Første del „Grønlændere bosiddende i Danmark“ blev udgivet af Den Nordatlantiske Gruppe i 2007. Den indeholdt en statistisk fremstilling af grønlændere i Danmark og gav et billede af demografi, beskæftigelse, uddannelse, økonomi og personlige forhold blandt første, anden og tredje generation af grønlændere i Danmark.

Formål

Med dette andet hæfte i serien ønsker Den Nordatlantiske Gruppe at undersøge studerende og erhvervsaktive grønlændere i Danmark som et potentiale for det grønlandske samfund og arbejdsmarked. Der er i Grønland stor mangel på kvalificeret arbejdskraft især inden for social- og sundhedssektoren, undervisnings- og uddannelsessektoren og offentlig administration. Det er derfor interessant at undersøge, om disse ressourcer findes blandt grønlændere i Danmark, samt om de er tilbøjelige til at flytte tilbage til Grønland og bosætte sig. Et andet mål med hæftet er at kaste lys over en gruppe af ressourcestærke grønlændere, som ellers sjældent er i fokus, for dermed at nuancere billedet af grønlændere i Danmark.

Metode

Undersøgelsesmateriale er en del af en større undersøgelse af den grønlandske arbejdsstyrkes mobilitet, den såkaldte „Mobilitetsundersøgelse“, som blev foretaget af Grønlands Statistik i 2009. Den del, som handler om grønlændere bosat i Danmark, er en spørgeskemaundersøgelse, som blev udført i samarbejde med Den Nordatlantiske Gruppe. Det er resultaterne fra denne spørgeskemaundersøgelse, som ligger til grund for dette hæfte.

Undersøgelsen er afgrænset til kvinder og mænd, som umiddelbart vil kunne træde ind på det grønlandske arbejdsmarked. Den Nordatlantiske Gruppe har defineret disse til at være første generations grønlændere i alderen 20-49 år, som enten er i arbejde eller under uddannelse. Desuden er medtaget ledige som står til rådighed for arbejdsmarkedet. Første generation er defineret ved at være personer født i Grønland, hvor mindst én af forældrene også er født i Grønland.

Fralgt er personer under 20 og over 49. Personer under 20 er valgt fra, fordi de på grund af deres alder sandsynligvis endnu ikke har opnået en kompetencegivende uddannelse. Personer over 49 er valgt fra ud fra en antagelse om, at disse er etablerede i Danmark og altså mindre tilbøjelige til at flytte. Desuden er personer på visse overførselsindkomster som kontanthjælp og pension valgt fra. Disse grupper har ofte udfordringer af social og/eller økonomisk karakter, der gør, at de ikke umiddelbart kan træde ind på det grønlandske arbejdsmarked.

Den Nordatlantiske Gruppens første undersøgelse, „Grønlændere bosiddende i Danmark“, viste, at der bor 18.563 grønlændere i Danmark fordelt på 1., 2. og 3. generation (pr. 1/1 2006). Målgruppen for denne anden undersøgelse – første generation i alderen 20-49, som er i arbejde eller under uddannelse – tæller i alt cirka 3100 grønlændere bosat i Danmark, hvoraf 479, svarende til 15%, har deltaget i denne undersøgelse og svaret på spørgeskemaet enten telefonisk eller elektronisk.

Dette hæfte

Hæftet er delt ind i tre hovedafsnit. Det første afsnit er en overordnet beskrivelse af deltagernes køn, alder, årsag til ophold i Danmark, familieforhold, uddannelse, beskæftigelse og indkomst. Det andet afsnit beskriver deltagernes relation og tilknytning til Danmark, samt deres holdninger til grønlandske samfundsforhold. I det tredje og sidste afsnit er deltagerne blevet delt op i fire segmenter af grønlændere i Danmark, som har forskellige tilknytningsforhold og holdninger til det grønlandske samfund.

Den Nordatlantiske Gruppe har i samarbejde med Grønlands Statistik indsamlet materialet til denne undersøgelse. Anne Brunk, cand.mag. i Eskimologi og Arktiske Studier, har koordineret udarbejdelsen af hæftet, analyseret datamaterialet og skrevet teksten til dette hæfte. Statistiker Regin Reinert har været til stor hjælp med bearbejdningen af datamaterialet, og økonomistuderende Marjun Lindarstein har udarbejdet tabeller og figurer.

OVERORDNET BESKRIVELSE AF DELTAGERNE I UNDERSØGELSEN

Dette afsnit er en overordnet beskrivelse af deltagernes køn og alder, familieforhold, uddannelse, beskæftigelse og indkomst. Det viser også, hvor længe deltagerne har boet i Danmark og årsagerne til deres ophold i Danmark. Da der i Grønland er mangel på uddannet arbejdskraft, er der desuden en særlig beskrivelse af uddannelsessøgende grønlændere i Danmark og deres tilknytning og overvejelser om at flytte tilbage til Grønland efter endt uddannelse.

Køn og alder

Deltagerne i denne undersøgelse følger den generelle alders- og kønsfordeling for første generations grønlændere i Danmark. Samlet er der flere kvinder end mænd, og der er flere ældre end yngre. Desuden er der forholdsvis flere yngre mænd og forholdsvis flere ældre kvinder. Den procentvise fordeling fremgår af tabel 1.

%		20-24 år	25-29 år	30-34 år	35-39 år	40-44 år	45-49 år	I alt
Kvinder	58	9	10	12	15	25	29	100
Mænd	42	12	16	13	15	20	23	100
Samlet	100	11	13	12	15	23	27	100

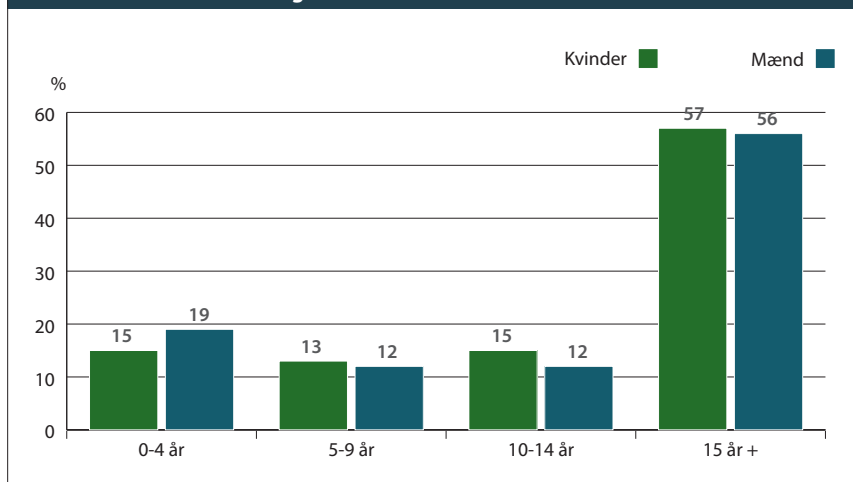
Grunden til denne skæve alders- og kønsfordeling er, at mange kvinder er blevet dansk gift og har etableret sig i Danmark. Det har givet et underskud af kvinder i den grønlandske befolkning, hvor der er flere mænd end kvinder, ligesom det kan tænkes at have effekt på fødselstallet, som har været faldende siden slutningen af 1990'erne.

Antal år i Danmark og årsag til flytning

0-9 år	10-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	I alt
32	28	23	12	5	100

Når man sammenholder deltagernes alder, da de flyttede til Danmark (tabel 2), med årsagen til flytningen (figur 2), kan man se, at rigtig mange er kommet til Danmark som børn sammen med deres forældre. Som det fremgår af figur 1, er mange af disse efterfølgende blevet i Danmark, idet over halvdelen har boet i Danmark i mere end 15 år. Det tyder på, at en meget stor del af deltagerne er forankrede og sandsynligvis har nære relationer, netværk og beskæftigelse i Danmark.

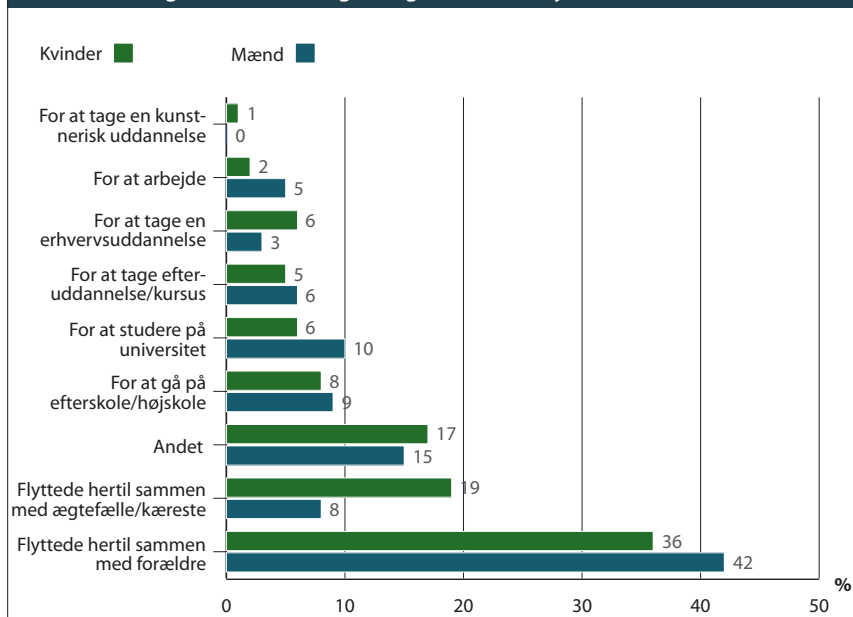
Figur 1: Antal år boet i Danmark

Når man ser på årsager til at flytte til Danmark (figur 2), er 19% af kvinderne flyttet til Danmark sammen med en partner. For mænd er det kun ca. 8%. Samlet er 27% flyttet til Danmark for at få sig en uddannelse. Flest for at gå på efterskole eller højskole eller for at tage en universitetsuddannelse. Der er flere mænd, der er flyttet for at gå på universitetet og flere kvinder, der er flyttet for at tage en erhvervsuddannelse. Generelt er der en lille overvægt af mænd blandt dem, der er under uddannelse, hvilket også stemmer overens med, at der er flere mænd end kvinder blandt de unge deltagere (se tabel 1).

Kun ganske få er flyttet til Danmark på grund af arbejde, mens en del har en anden årsag end de allerede nævnte.

Figur 2: Hovedårsag til at grønlændere flytter til Danmark

Familieforhold

En persons nære relationer kan have betydning for, hvor vedkommende vælger at bosætte sig. Deltagerne er derfor blevet spurgt om civilstatus, deres partners nationalitet og om de har børn og i så fald hvor mange.

Tabel 3: Civilstatus fordelt på køn

%	Enlig	Gift/samlevende	Har en kæreste, men er ikke samlevende	I alt
Kvinder	21	69	10	100
Mænd	34	51	15	100
Samlet	26	62	12	100

Som det ses af tabel 3 har 74% af deltagerne enten en ægtefælle, en samlever eller har en kæreste, som de ikke er samlevende med. Tabel 4 viser, hvilken nationalitet partneren har for dem, som er i et parforhold. 82% af kvindernes partnere er danske, 10% er grønlændere, mens 7% er af den anden nationalitet. For mændene er fordelingen lidt anderledes, idet 72% er i parforhold med en dansker, 20% er i parforhold med en grønlænder og 8% med en af anden nationalitet. At forholdsvis flere kvinder har en dansk partner sammenlignet med mændene, er uden tvivl en af årsagerne til, at flere kvinder end mænd vælger at blive boende i Danmark.

Tabel 4: Partners nationalitet fordelt på køn

%	Grønlander	Dansker	Anden nationalitet	I alt
Kvinde	10	82	6	100
Mand	20	72	8	100
Samlet	14	78	8	100

Tabel 5 viser deltagernes civilstatus og om de har børn. Af dem som er gift eller samlevende, har en stor del børn. Sammenholder man oplysningerne om civilstatus, partners nationalitet og børn, viser de, at 34% af alle deltagere har børn og er gift eller samlevende med en dansker. Heraf er hele 66% kvinder. Kun 6% af dem som har børn, lever sammen med en grønlander, heraf 44% kvinder. Der tegner sig altså et billede af, at der er en ganske stor del af grønlandere i Danmark – især kvinder – der er etablerede og har deres nære familierelationer i Danmark.

Tabel 5: Civilstatus og børn

%	Ingen børn	Et eller flere børn	I alt
Enlig	79	21	100
Gift/samlevnede	32	68	100
Har en kæreste, men er ikke samlevende	79	21	100
Alle samlet	50	50	100

Uddannelsesniveau

Der er som sagt stor mangel på uddannet arbejdskraft i Grønland, og det er derfor interessant at undersøge uddannelsesniveautet blandt grønlandere bosat i Danmark.

Tabel 6 viser, at der er langt flere, som har taget deres uddannelse i Danmark end i Grønland. Grunden er sandsynligvis, at mange er kommet til Danmark som børn og derfor har taget hele deres uddannelse i Danmark, samt at grønlandere ofte uddanner sig i Danmark, hvor uddannelsesudbuddet er større.

Tabel 6: Uddannelse taget i Grønland og Danmark udover folkeskolen (i %)

Både i Grønland og Danmark	Kun i Grønland	Kun i Danmark	Hverken i Grønland eller Danmark	I alt
10	15	54	21	100

21% har hverken taget uddannelse i Grønland eller i Danmark udover folkeskolen. Der foreligger desværre ikke tilstrækkeligt data til at kaste lys over denne gruppe. Det kan tolkes sådan, at 21% kun har folkeskolen som højst fuldført uddannelse. Ser man imidlertid på denne gruppes beskæftigelse, har langt over halvdelen erhverv, der kræver en uddannelse, fx ingeniør, kok og ergoterapeut.

En anden forklaring kan derfor være, at der blandt de 21% er deltagere, der har taget uddannelse udover folkeskolen i et andet land end Danmark eller Grønland. Det kan være unge, der har været på udvekslingsophold eller på anden måde har taget uddannelse i et

andet land. Samlet kan det i hvert fald konstateres, at mindst 80% af deltagerne har kompetencegivende uddannelser udover folkeskolen.

Tabel 7 viser deltagerens højst fuldførte uddannelser udover folkeskolen. Der er flest, der har erhvervsfagligt grundforløb og mellemlang videregående uddannelse som højst fuldført uddannelse. Der er også en del, der har gymnasial uddannelse som den højst fuldførte. En del af disse er sandsynligvis studerende og er derfor ikke færdige i uddannelsessystemet. Der er en nogenlunde lige fordeling af køn på alle uddannelser, bortset fra erhvervsfagligt grundforløb, hvor der er markant flere mænd, og mellemlang videregående uddannelse, hvor der er markant flere kvinder. Gruppen „ikke oplyst“ er den før omtalte, der hverken har taget uddannelse i Grønland eller i Danmark.

De 29% af kvinderne, som har en mellemlang videregående uddannelse, har for langt de flestes vedkommende taget deres uddannelse i Danmark. Rigtig mange af disse er uddannede inden for social- og sundhedssektoren. De 26% mænd, som har erhvervsfagligt grundforløb som højeste uddannelse, har også for de flestes vedkommende taget deres uddannelse i Danmark.

Der er i Grønland mangel på arbejdskraft inden for sundhedsvæsenet, folkeskolen, daginstitutioner og socialområdet. Derfor er det interessant, at mange af deltagerne – især kvinder – er kvalificerede inden for disse områder og derfor med stor sandsynlighed ville kunne få job i Grønland.

Tabel 7: Højst fuldført uddannelse udover folkeskole fordelt på køn

%	Kvinder	Mænd	Samlet
Folkeskolen (inkl. voksenundervisning på folkeskoleniveau)	1	1	1
Erhvervsfagligt grundforløb (specialarbejdere og faglærte, fx. tømrere, frisører, SoSu-assistenten)	18	26	21
Efteruddannelse af specialarbejdere/faglærte	1	4	3
Erhvervsgymnasial uddannelse (HTX, HHX o.l.)	3	3	3
Gymnasial uddannelse (GU, HF, studenterkursus)	12	11	11
Kort videregående uddannelse (mindre end 2 år)	6	4	5
Mellemlang videregående uddannelse (2-4 år)	29	15	23
Bachelor	3	2	3
Lang videregående uddannelse	5	7	6
Forskeruddannelse* (Ph.D. o.l.)	0	0	0
Ikke oplyst	20	23	21
Anden uddannelse	0	2	1
Ved ikke	0	0	0
I alt	100	100	100

**) Der er én af deltagerne, der har en forskeruddannelse svarende til 0,2% grønlandere under uddannelse i Danmark.*

18% af deltagerne i undersøgelsen er under uddannelse. De studerende er repræsenteret i alle aldersgrupper, men ikke overraskende med en stærk overvægt af unge.

Tabel 8: Studerende i Danmark fordelt på uddannelsestype (i %)

	%
Lærlinge/elev (inkl. EFG/HG)	14
Specialarbejderuddannelse	1
Gymnasium (HHX, HTX eller lignende)	14
Kort videregående uddannelse (under 3 år)	13
Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år)	29
Lang videregående uddannelse (over 4 år)	25
Anden uddannelse	5
I alt	100

Tabel 8 viser, at deltagerne er repræsenteret på en bred vifte af uddannelser. Der hvor der er flest, er på de mellemlange og lange uddannelser. For dem, som er i gang med en mellemlang videregående uddannelse, er halvdelen inden for det sundhedsfaglige område, ligesom en del er inden for tekniske uddannelser. På de lange videregående uddannelser er det særligt humanistiske og samfunds-faglige fag samt medicin, der er repræsenteret. Af de kortere uddannelser er det især inden for håndværk, handel og service, at deltagerne uddanner sig.

De studerendes overvejelser om at flytte til Grønland

Tabel 9 viser de studerendes overvejelser om at flytte til Grønland. 34% overvejer det ofte, 30% overvejer det aldrig, mens de resterende overvejer det af og til, sjældent, eller svarer „ved ikke“ til spørgsmålet.

Tabel 9: Overvejelser om at flytte til Grønland på et tidspunkt (i %)

Ja, ofte	Ja, af og til	Ja, sjældent	Nej	Ved ikke	I alt
34	22	10	30	3	100

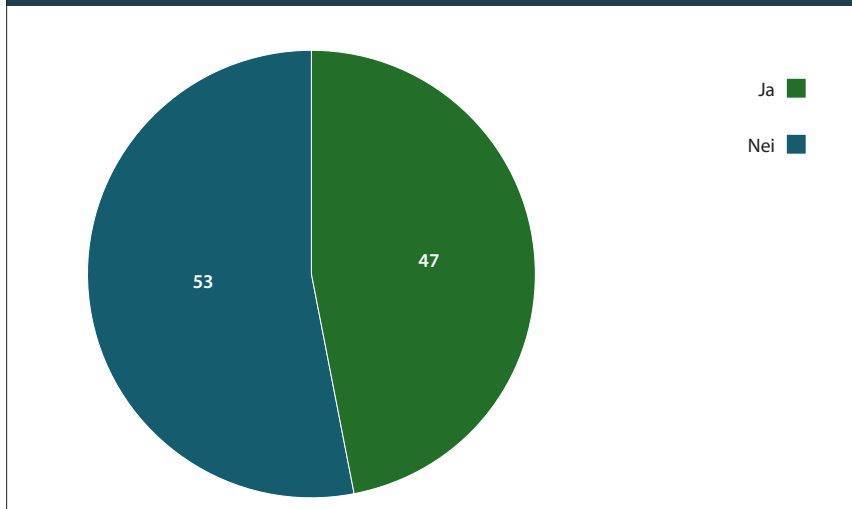
Ikke overraskende hænger nationalidentitet tæt sammen med overvejelser om at flytte til Grønland. Af tabel 10 fremgår det, at de som føler sig mest som grønlændere, er mere tilbøjelige til at overveje at flytte til Grønland, end de som føler sig mest som danskere.

Tabel 10: Studerendes nationalidentitet og overvejelser om at flytte til Grønland

%	Ja, ofte	Ja, af og til	Ja, sjældent	Nej	Ved ikke	I alt
Lige meget grønlandsk og dansk	29	25	13	29	4	100
Grønlandsk	69	19	6	6	0	100
Dansk	0	21	14	61	4	100

På spørgsmålet om de studerende ville have taget deres uddannelse i Grønland, hvis det havde været muligt, svarer hele 43%, at det ville de gerne. Det fremgår af figur 3.

Figur 3: Hvis det havde været muligt at tage hele eller dele af din uddannelse i Grønland, ville du så have gjort det?

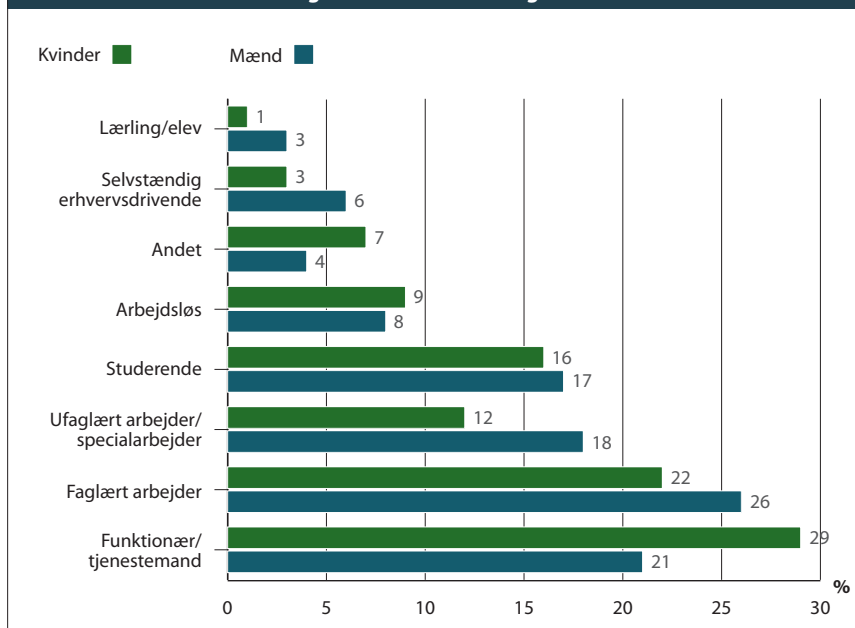
Samlet set er de studerende ved at uddanne sig inden for en hel række områder, hvor de umiddelbart vil kunne træde ind på det grønlandske arbejdsmarked, når de er færdige. Hvis muligheden for at tage flere uddannelser i Grønland var der, ville det sandsynligvis give en tættere relation mellem de studerende og det grønlandske arbejdsmarked. Omvendt kan de studerende og det grønlandske arbejdsmarked profitere af at have fået input fra faglige miljøer i udlandet.

Beskæftigelse

Figur 4 viser fordelingen af deltagere på forskellige typer beskæftigelser. Flest er beskæftigede som funktionærer eller tjenestemænd. Her er der markant flere kvinder end mænd. Det skyldes, at et stort antal af kvinderne er ansat inden for social- og sundhedssektoren samt offentlig administration. Også de faglærte og ufaglærte kvinder er typisk ansat inden for disse sektorer. Der er flest mænd både i faglært og ufaglært arbejde. De arbejder hovedsageligt inden for forskellige typer industri og produktionsvirksomhed. En lille del af deltagerne er selvstændige erhvervsdrivende. Det er både inden for handel og service, håndværk og som virksomhedsledere. De deltagere, som er i gang med en uddannelse, er beskrevet i forrige afsnit.

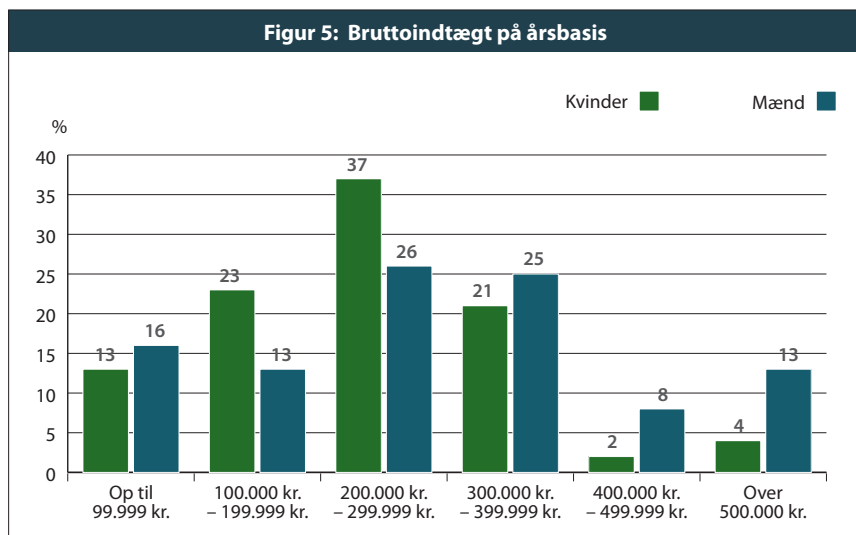
En forholdsvis stor procentdel af deltagerne er uden arbejde. 78% af de arbejdsløse har en kompetencegivende uddannelse, og det må formodes, at alle står til rådighed for arbejdsmarkedet og derfor må anses for at være en ressource for arbejdsmarkedet.

Figur 4: Hovedbeskæftigelse

Den samlede arbejdsløshed i Grønland var i 2009 på 7,1% . Omkring 80% af de arbejdsledige var ufaglærte. Billedet ser ud til at være det samme for 2010. Med andre ord er der rigtig gode beskæftigelsesmuligheder i Grønland, hvis man har en kompetencegivende uddannelse.

Indkomstniveau

Der er en klar forskel på mænds og kvinders indkomstniveau. 70% af kvinderne tjener mindre end 300.000 kr. om året. For mændene er det kun 52%. 19% af mændene tjener mere end 400.000 kr. om året, mens det tilsvarende for kvinderne er 6%. Der er dog flest mænd i den laveste indtægtsgruppe. Det skyldes sikkert, at de fleste i denne gruppe er studerende, og at der er forholdsvis flere unge mænd, der studerer. Størstedelen af kvinderne er offentligt ansat, mens størstedelen af mændene er privat ansat. Det kan være noget af forklaringen på, hvorfor mændene samlet har en højere indkomst end kvinderne. Desuden tjener mænd i Danmark generelt mere end kvinder, og det gør sig tilsyneladende også gældende for deltagerne i denne undersøgelse.

RELATIONER TIL GRØNLAND

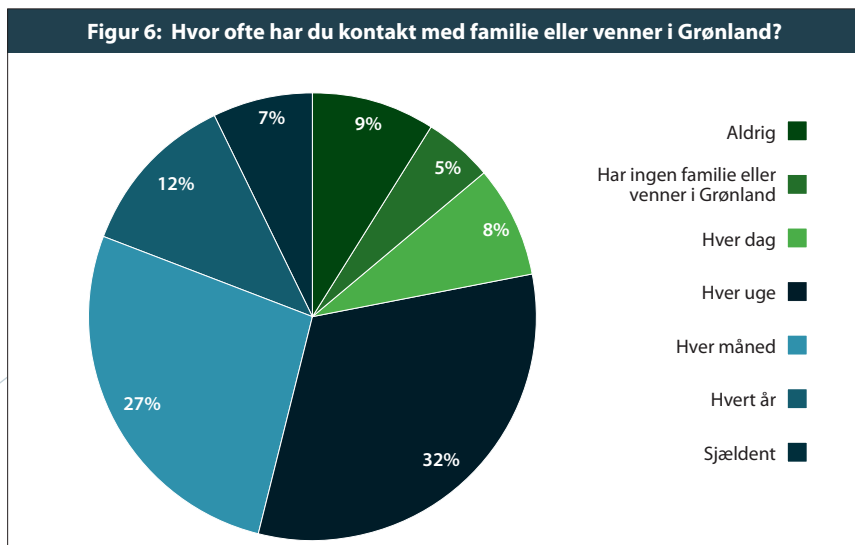
Deltagernes personlige og følelsesmæssige relationer og tilknytning til Grønland er vigtig at få belyst, når man ønsker at undersøge deres tilbøjelighed til at flytte tilbage samt de bagvedliggende årsager til, at de har bosat sig i Danmark. Af samme grund er det interessant at undersøge deltagernes holdninger til en række udsagn om det grønlandske samfund.

Tilknytning til Grønland

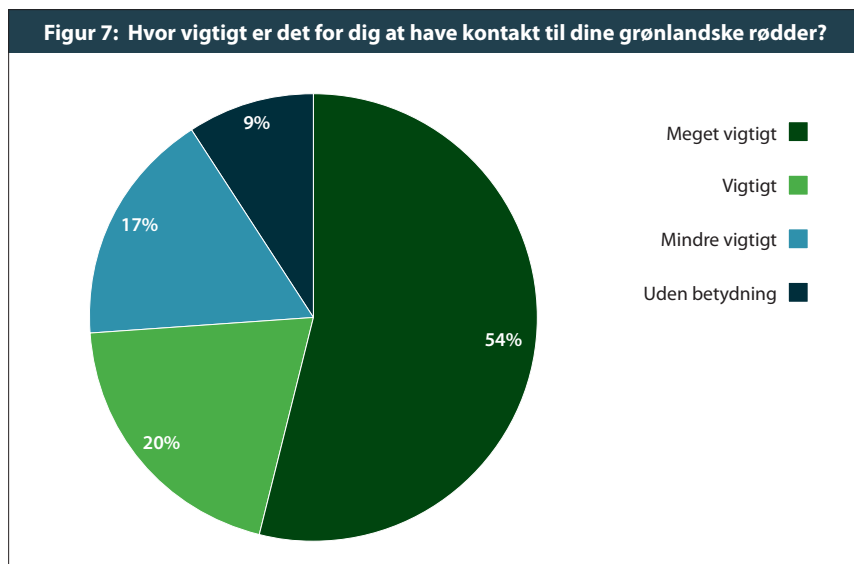
Tabel 11: Tilknytning til Grønland fordelt på år boet i Danmark						
%	Meget stærk tilknytning	Stærk tilknytning	Moderat tilknytning	Slet ingen tilknytning	Ved ikke	I alt
0-4 år	51	25	18	1	5	100
5-9 år	41	39	18	0	2	100
10-14 år	22	37	40	1	0	100
15 år +	12	25	50	10	2	100
Alle samlet	23	29	39	6	2	100

Tabel 11 viser, at deltagernes følelse af tilknytning til Grønland hænger tydeligt sammen med, hvor mange år de har boet i Danmark. De, som har boet i Danmark længst, føler en moderat eller slet ingen tilknytning til Grønland. Omvendt har de, som har boet i Danmark i kortest tid, en meget stærk tilknytning til Grønland.

Langt de fleste af deltagerne har nære familiære relationer i Grønland. 82% har svaret, at de har familie i Grønland, som de har kontakt til. Figur 6 viser, hvor ofte de har kontakt med deres familie og venner i Grønland.

Langt de fleste deltagere har ofte kontakt med deres venner og familie i Grønland, hvilket tyder på en tæt tilknytning. At det er vigtigt for deltagerne at have kontakt til deres grønlandske rødder, fremgår af figur 7, hvor næsten tre ud af fire svarer, at det er vigtigt eller meget vigtigt at have kontakt til deres grønlandske rødder.

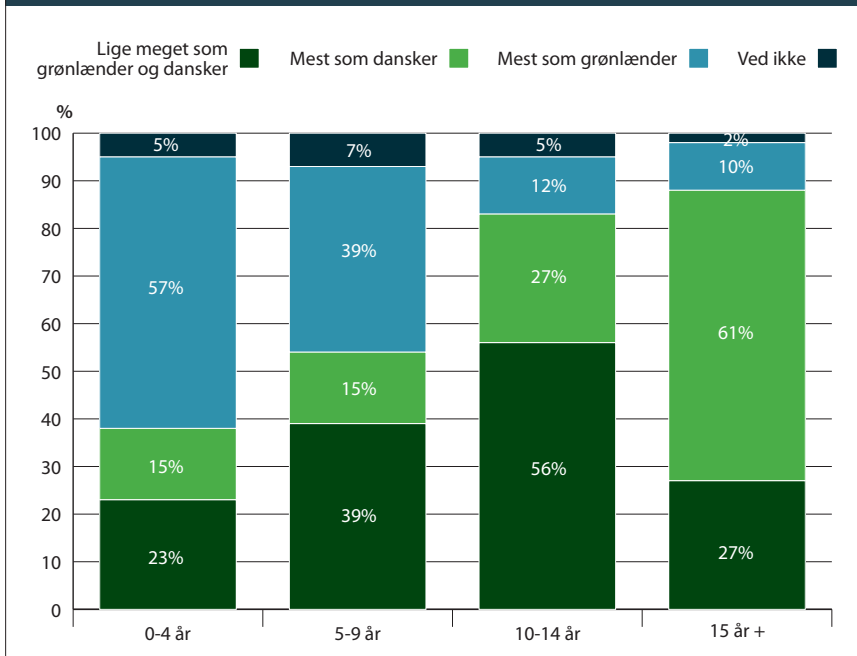
Tabel 12 viser deltagerens egen følelse af national identitet. Der er flest, der føler sig mere som danskere end som grønlændere, mens en tredjedel føler sig som begge dele. Kun 22% føler sig mest som grønlændere.

Tabel 12: National identitet (i %)

Lige meget som grønlænder og dansker	Mest som dansker	Mest som grønlænder	Ved ikke	I alt
32	43	22	4	100

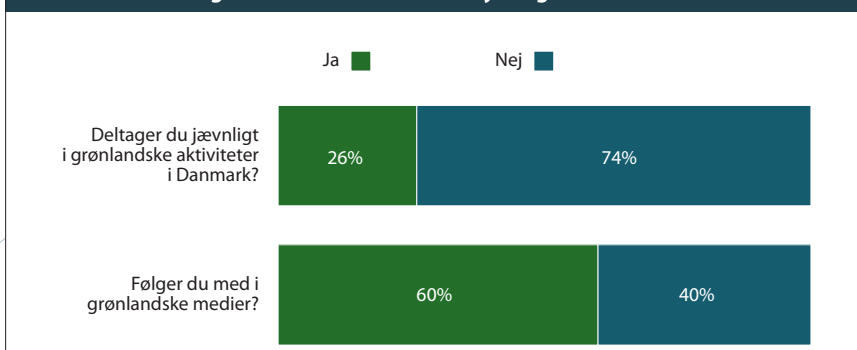
Som det ses af figur 8, hænger national identitet nøje sammen med det antal år, deltagerne har boet i Danmark. Følelsen af at være grønlandsk bliver mindre, jo flere år deltagerne har boet i Danmark. Tilsvarende stiger følelsen af at være dansk. Det at føle sig lige så grønlandsk som dansk stiger også med antallet af år i Danmark. De, som har boet i Danmark i mere end 15 år, føler sig dog mest som danske. Der er ikke den store forskel mellem kønnene.

Figur 8: Nationalidentitet fordelt på år i Danmark

Udover de personlige og følelsesmæssige relationer er deltagerne blevet spurgt, om de deltager i sociale aktiviteter i Danmark, der knytter sig til Grønland (Figur 9). Her tænkes på gudstjenester, foreninger og aktiviteter i de grønlandske huse. De er også blevet spurgt, om de følger med i grønlandske medier, og om de interesser sig for grønlandsk politik.

Figur 9: Aktiviteter med tilknytning til Grønland

En fjerdedel deltager i grønlandske aktiviteter. Det er især de, som har boet i Danmark kortest tid, der er mest aktive. 60% følger med i de grønlandske medier. Den generelle interesse for grønlandsk politik er moderat. Kun 13% er meget interesserede.

Tabel 13: Hvor interesseret er du i Grønlandsk politik? (i %)

Meget interesseret	Noget interesseret	Kun lidt interesseret	Slet ikke interesseret	Ved ikke	I alt
13	23	41	22	1	100

Samlet set er deltageres tilknytning til Grønland mest bundet op på personlige relationer til familie og venner. Deres generelle interesse for det grønlandske samfund er moderat. Graden af tilknytning og interesse for Grønland falder, jo flere år deltagerne har boet i Danmark, og det må man formode, at tilbøjeligheden til at flytte tilbage til Grønland også gør.

Tilknytning til Danmark

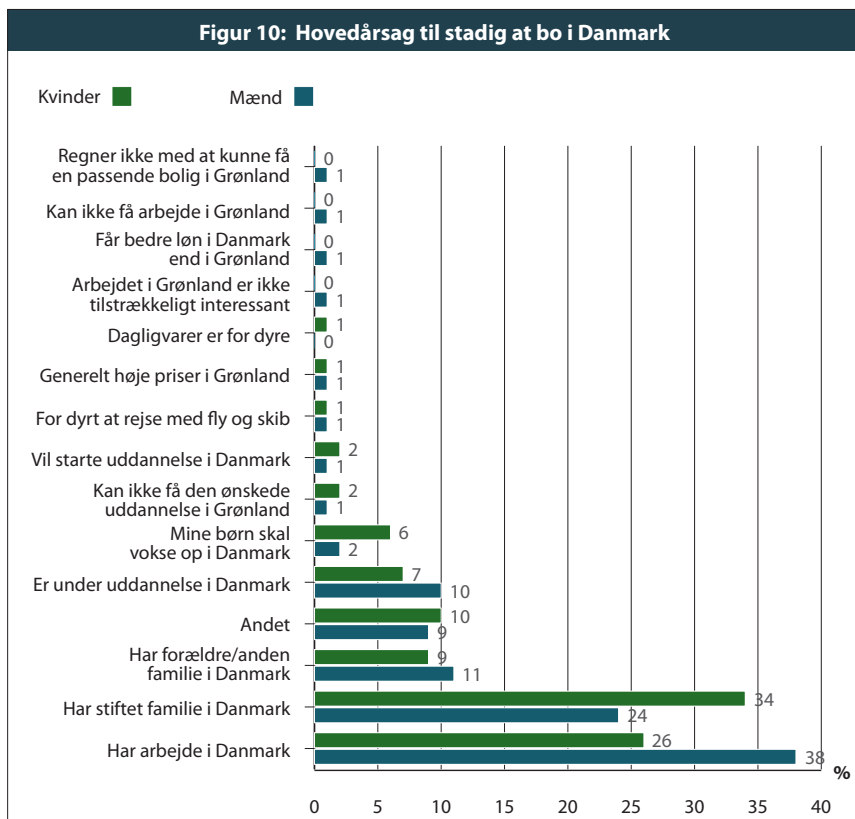
Tilknytningen til Danmark bliver som ventet større, jo længere deltagerne har boet i Danmark (tabel 14). Langt over halvdelen af dem, som har boet i Danmark i over 15 år, føler en meget stærk tilknytning til Danmark. Det samme gælder kun for cirka en femtedel af dem, som har boet i Danmark i 0-4 år.

Tabel 14: Tilknytning til Danmark fordelt på år boet i Danmark

%	Meget stærk tilknytning	Stærk tilknytning	Moderat tilknytning	Slet ingen tilknytning	Ved ikke	I alt
0-4 år	22	42	29	3	5	100
5-9 år	26	48	23	0	3	100
10-14 år	31	51	18	0	0	100
15 år +	61	33	4	0	2	100
Alle samlet	46	39	13	0	2	100

Hvis man sammenligner tilknytningen til henholdsvis Grønland og Danmark (tabel 11 og 14), føler deltagerne generelt en større tilknytning til Danmark end til Grønland. Følelsen af tilknytning er nogenlunde ens for kvinder og mænd.

Årsager til at bo i Danmark

De væsentligste årsager til, at deltagerne stadig bor i Danmark, er, at de har stiftet familie og har arbejde i Danmark. Her er det langt flere kvinder, der nævner familie som årsag, og langt flere mænd, at det er på grund af arbejde. Som andre hyppige årsager nævnes, at de har forældre eller anden familie i Danmark, eller at det er for at tage en uddannelse. En lille del angiver, at de ønsker, at deres børn skal vokse op i Danmark.

En stor del af deltagerne er altså etablerede med familie og arbejde i Danmark. De føler et større tilhørsforhold til Danmark end til Grønland og er højst sandsynligt velintegrerede i det danske samfund.

Overvejelser om at flytte til Grønland

Selvom mange tilsyneladende er etablerede i Danmark, er det interessant at se på, hvilke overvejelser deltagerne har gjort sig om at flytte tilbage til Grønland. Som det fremgår af tabel 15, overvejer halvdelen slet ikke at flytte til Grønland. Omvendt er der 11%, der 'ofte' overvejer at flytte til Grønland. Det svarer i reelle tal til ca. 375 grønlændere bosiddende i Danmark.

Tabel 15: Overvejer du at flytte til Grønland på et tidspunkt (i %)

Ja, ofte	Ja, af og til	Ja, sjældent	Nej	Ved ikke	I alt
11	19	13	51	6	100

Den gruppe på 11% som svarer, at de ofte overvejer at flytte tilbage til Grønland, og som man må formode vil være mest tilbøjelige til at flytte, er karakteriseret således:

- 96% har levet hovedparten af deres første 15 leveår i Grønland
- 63% er mellem 20 og 29 år
- 62% er flyttet til Danmark for at tage en uddannelse
- 43% er under lang videregående uddannelse
- 83% ville have taget deres uddannelse i Grønland, hvis det havde været muligt
- 53% er samlevende med en grønlander
- 70% har ikke børn under 18 år
- 87% følger med i de grønlandske medier
- 43% er meget interesserede i grønlandsk politik

De, som er mest tilbøjelige til at flytte tilbage til Grønland, er altså hovedsageligt unge uden børn, som er taget til Danmark for at tage en uddannelse, og som har tæt tilknytning til Grønland og interesserer sig for grønlandske forhold.

Den gruppe på 19% (ca. 600 personer) som svarer, at de af og til overvejer at flytte til Grønland, er karakteriseret således:

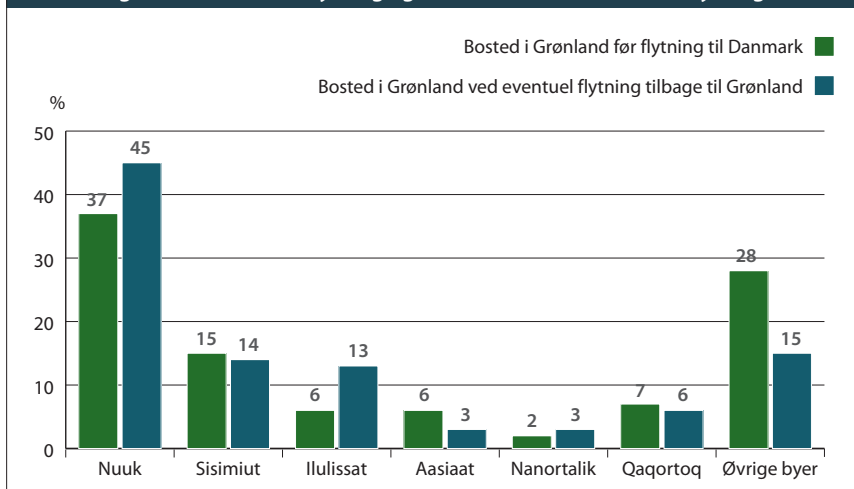
- 77% har levet deres første 15 leveår i Grønland
- 94% har familie i Grønland, som de har kontakt til
- lige repræsenteret i alle aldersgrupper
- 77% synes det er vigtigt at holde kontakt til deres grønlandske rødder
- 38% har boet mere end 15 år i Danmark
- 19% er sammen med en grønlander
- 56% har børn
- 79% følger med i grønlandske medier
- 41% føler sig lige meget som grønlander og dansker

De, som af og til overvejer at flytte til Grønland, har boet i Danmark i mange år, men har stadig en tæt kontakt til Grønland. Tallene viser desuden, at overvejelser om at flytte til Grønland tilsyneladende hænger sammen med, hvor de har boet som børn.

Samlet er der næsten 1000 grønlandere i Danmark – studerende eller med kompetencegivende uddannelser – der overvejer at flytte tilbage til Grønland. Det vil unægtelig være en stor ressource for det grønlandske samfund, hvis de vælger at flytte tilbage.

De 43% af deltagerne, som samlet har svaret, at de sjældent, af og til eller ofte overvejer at flytte til Grønland, er desuden blevet spurgt om hvilken by, de i så fald vil flytte til. Figur 11 viser en oversigt over deres svar. Mange ønsker at flytte til Nuuk. Dernæst kommer Sisi-miut og Ilulissat, som er henholdsvis den næststørste og tredjestørste by i Grønland. Der er altså en tendens blandt deltagerne til at forlade de mindre byer og flytte til de større.

Figur 11: Bosted før flytning og ønskebosted ved eventuel flytning

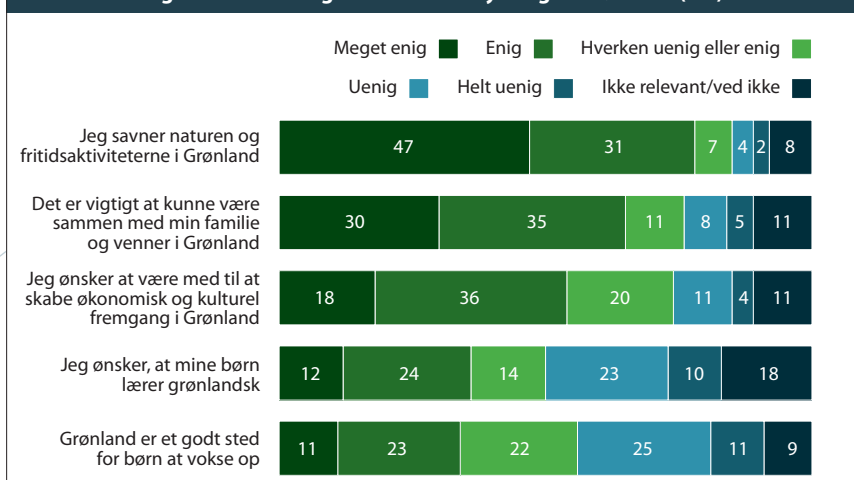

Holdninger til grønlandske samfundsforhold

Deltagerne er blevet spurgt om en række personlige holdninger i tilknytning til Grønland og grønlandske samfundsforhold.

Figur 12 viser fem personlige forhold i tilknytning til Grønland. Det er gennemgående, at deltagerne savner natur og fritidsaktiviteter. Samvær med familie og venner i Grønland er også vigtigt for deltagerne. Dette tyder på, at mange af deltagerne er følelsesmæssigt forbundet til Grønland. Der er større uenighed om, hvorvidt Grønland er et godt sted for børn at vokse op, og om de ønsker, at deres børn lærer grønlandsk. Lidt over halvdelen ønsker at være med til at skabe økonomisk og kulturel fremgang i Grønland.

Figur 12: Personlige forhold i tilknytning til Grønland (i %)

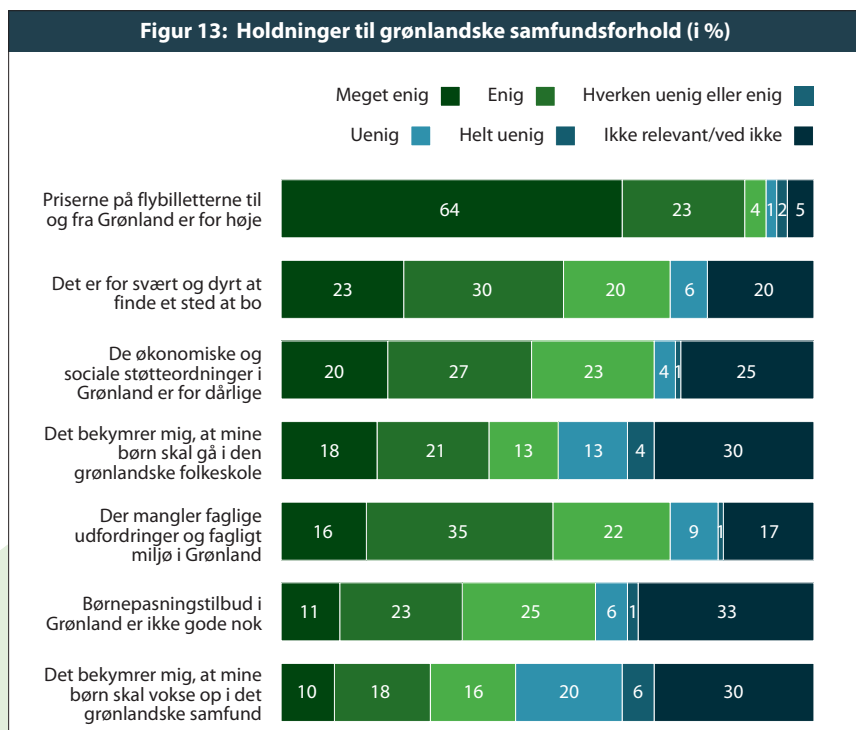

Figur 13 viser otte udsagn om konkrete grønlandske samfundsforhold. Disse kan forestilles at have indflydelse på, om grønlændere i Danmark vil flytte tilbage til Grønland eller ej.

Det første, der springer i øjnene, er, at forholdsvis mange – helt op til en tredjedel – har svaret „ved ikke/ikke relevant“ til udsagnene. Det tyder på, at forholdsvis mange har et distanceret forhold til disse udsagn om konkrete samfundsforhold. Blandt dem, som har holdninger til udsagnene, er der en gennemgående utilfredshed, især hvad angår mangel på faglige udfordringer og det faktum, at det er for svært og dyrt at finde et sted at bo. Til udsagnene om den grønlandske folkeskole, børnepasningstilbud og om Grønland er et godt sted for børn at vokse op, er der blandede holdninger. Der er dog flere, der udtrykker bekymring end tilfredshed.

Der er en generel utilfredshed med de økonomiske og sociale støtteordninger i Grønland, mens der er mindre utilfredshed med fritids- og kulturtilbud, dog med en lille overvægt til de utilfredse. Deltagerne er stort set enige om, at flypriserne til og fra Grønland er for høje.

Lige netop det professionelle arbejdsliv samt boligforhold må formodes at være en ganske vigtig del af de flestes liv og derfor også betydningsfuldt for, om man har lyst til at flytte til Grønland. Ligeledes har forholdene for børn en stor betydning for mange i valget af, hvor man vil bosætte sig. Hvis man ser på den gruppe, som har svaret „ved ikke/ikke relevant“, er der et stort flertal, der aldrig overvejer at flytte tilbage til Grønland.

FIRE SEGMENTER AF GRØNLÆNDERE I DANMARK

De foregående to afsnit har givet et billede af første generation af grønlandere i Danmark, som er erhvervsaktive eller under uddannelse. Den røde tråd har været at undersøge denne gruppe som en potentiel ressource for det grønlandske samfund. I undersøgelsen af fakta, holdninger og tendenser blandt deltagerne er der naturligvis forskelle i de afgivne svar. Derfor er deltagerne blevet delt op i fire segmenter (grupper) for at give et mere nuanceret billede af, hvilke holdninger og tilhørsforhold grønlandere bosat i Danmark har, samt hvilken sandsynlighed der er for, at de flytter tilbage til Grønland.

Segmenterne er dannet ud fra en såkaldt faktor- og clusteranalyse. Helt kort kan man sige, at det er statistiske metoder til at opdele deltagerne i en spørgeskemaundersøgelse i „meningsfællesskaber“. Hvert segment har altså en vis lighed i de svar, som deltagerne har givet. Opdelingen af deltagerne er lavet ud fra holdningsspørgsmålene om det grønlandske samfund samt spørgsmålene om tilknytning til henholdsvis Danmark og Grønland.

De fire segmenter kan i overskrifter karakteriseres således:

1. Mentalt hjemme i Grønland
2. Utilfredse med grønlandske forhold
3. Forankrede i Danmark
4. Ressourcestærke med rødder i Grønland

Af tabel 16 fremgår det, hvor store segmenterne er i forhold til den samlede gruppe af deltagere.

Tabel 16: Segmenternes størrelser					
	Ressourcestærke med rødder i Grønland	Forankrede i Danmark	Utilfredse med grønlandske forhold	Mentalt hjemme i Grønland	I alt
Procent	30	33	21	16	100
Antal	144	158	101	77	479

Selvom segmenteringen bidrager til at nuancere billedet af grønlandere i Danmark, vil karakteristikken af de enkelte segmenter være generel, da der selvfølgelig stadig er forskelle i fakta, tilknytning og holdninger inden for hvert segment. De følgende karakteristika skal altså opfattes som generelle tendenser inden for hvert segment.

Segmenternes holdninger og tilknytningsgrad til Grønland er desuden illustreret ved figur 14-18 og tabel 17, hvilket gør det muligt at sammenligne segmenterne.

Karakteristik af „Mentalt hjemme i Grønland“

Deltagerne i dette segment har boet kort tid i Danmark og er først flyttet til Danmark som voksne. En stor del er flyttet til Danmark for at tage en uddannelse, og der er en klar overvægt af unge studerende i segmentet. En stor del af disse er i gang med en videregående

uddannelse. Cirka halvdelen har børn og de fleste er i et parforhold. En tredjedel af dem i parforhold er i forhold med en grønlænder.

De er i mindre grad tilfredse med at bo i Danmark end de øvrige segmenter. De føler sig mest som grønlændere og føler en markant stærkere tilknytning til Grønland end til Danmark. De besøger ofte – og har megen kontakt med venner og familie i Grønland. De følger med i de grønlandske medier og har en stor interesse for grønlandske samfundsforhold, men er også kritiske overfor disse. De fleste ønsker at bidrage til Grønlands kulturelle og økonomiske fremgang.

Segmentet „mentalt hjemme i Grønland“ omfatter dem, som oftest overvejer at flytte til Grønland. De vil sandsynligvis flytte tilbage på et tidspunkt, fordi deres tilknytning og interesser i høj grad er rettet mod Grønland.

Tabel 17: Segmenternes tilknytning til Grønland og Danmark

	Mentalt hjemme i Grønland		Utilfredse med grønlandske forhold		Forankrede i Danmark		Ressourcestærke med rødder i Grønland	
	Grønland	Danmark	Grønland	Danmark	Grønland	Danmark	Grønland	Danmark
Meget stærk tilknytning	42	4	15	41	1	69	44	47
Stærk tilknytning	34	46	36	49	13	29	38	39
Moderat tilknytning	22	43	45	8	66	1	15	13
Ingen tilknytning	0	3	3	0	16	0	1	0
Ved ikke	1	4	2	3	4	2	2	1
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100

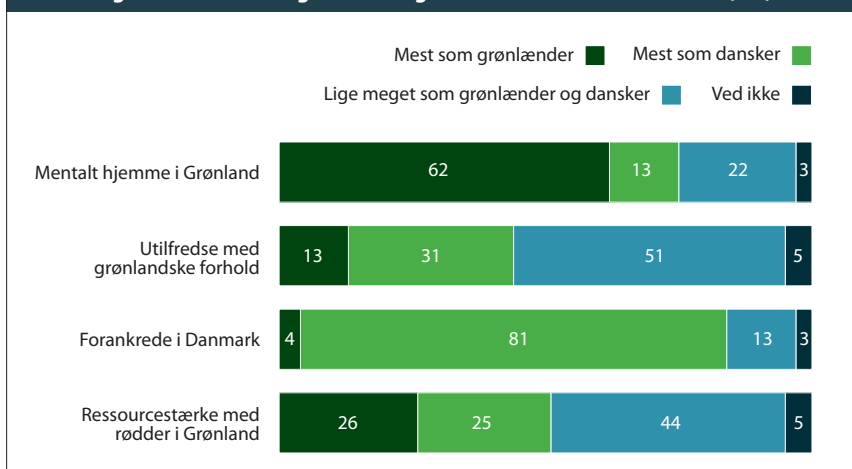
Karakteristik af „Utilfredse med grønlandske forhold“

Deltagerne i dette segment er hovedsageligt kvinder i aldersgruppen 40-49 år. De fleste er i parforhold med en dansker og har børn. De er vokset op i Grønland og er flyttet til Danmark som voksne. Mange har boet i Danmark i mere end 15 år. Langt over halvdelen havde arbejde i Grønland, før de flyttede til Danmark, og mange var i faglært arbejde. Som de primære årsager til fortsat at bo i Danmark er familierelationer og arbejde. De føler en stærkere tilknytning til Danmark end til Grønland, og langt over halvdelen har ingen overvejelser om at flytte tilbage til Grønland. De anser det for vigtigt at have kontakt til deres grønlandske rødder og har ofte kontakt til familie og venner i Grønland. Derudover følger de med i grønlandske medier.

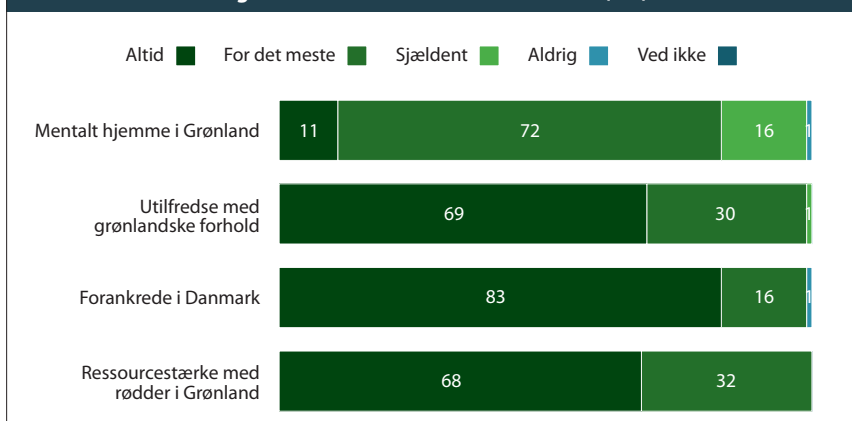
Segmentet har, som dets navn antyder, et generelt negativt syn på grønlandske samfundsforhold. Det gælder både forhold omkring børn, arbejdsmarked, sociale ydelser og kultur- og fritidstilbud.

Det er altså et segment, der har valgt at bosætte sig i Danmark, selvom de har nære relationer til Grønland. Umiddelbart er de ikke tilbøjelige til at flytte tilbage til Grønland, hvilket også styrkes af, at mange har stiftet familie i Danmark. Nogle kan måske forventes at ville overveje at flytte til Grønland, hvis de oplever, at forhold omkring bolig, børnepassing og folkeskolen bliver bedre.

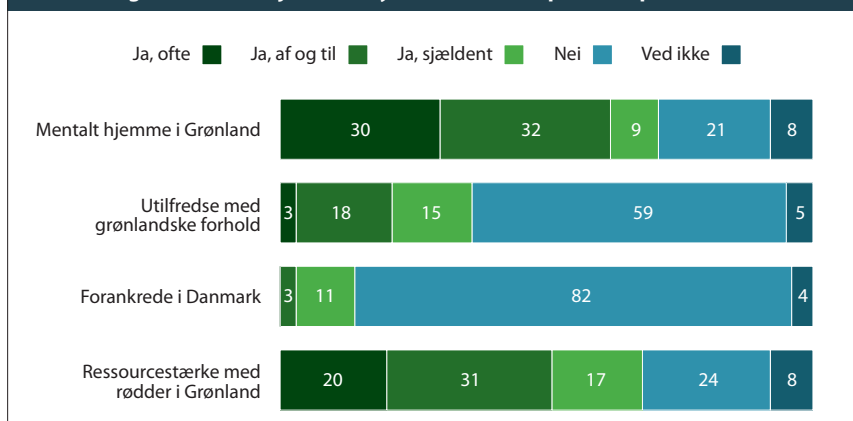
Figur 14: Føler du dig mest som grønlænder eller som dansker? (i %)

Figur 15: Kan du lide at bo i Danmark? (i %)

Figur 16: Overvejer du at flytte til Grønland på et tidspunkt? (i %)

Karakteristik af „Forankrede i Danmark“

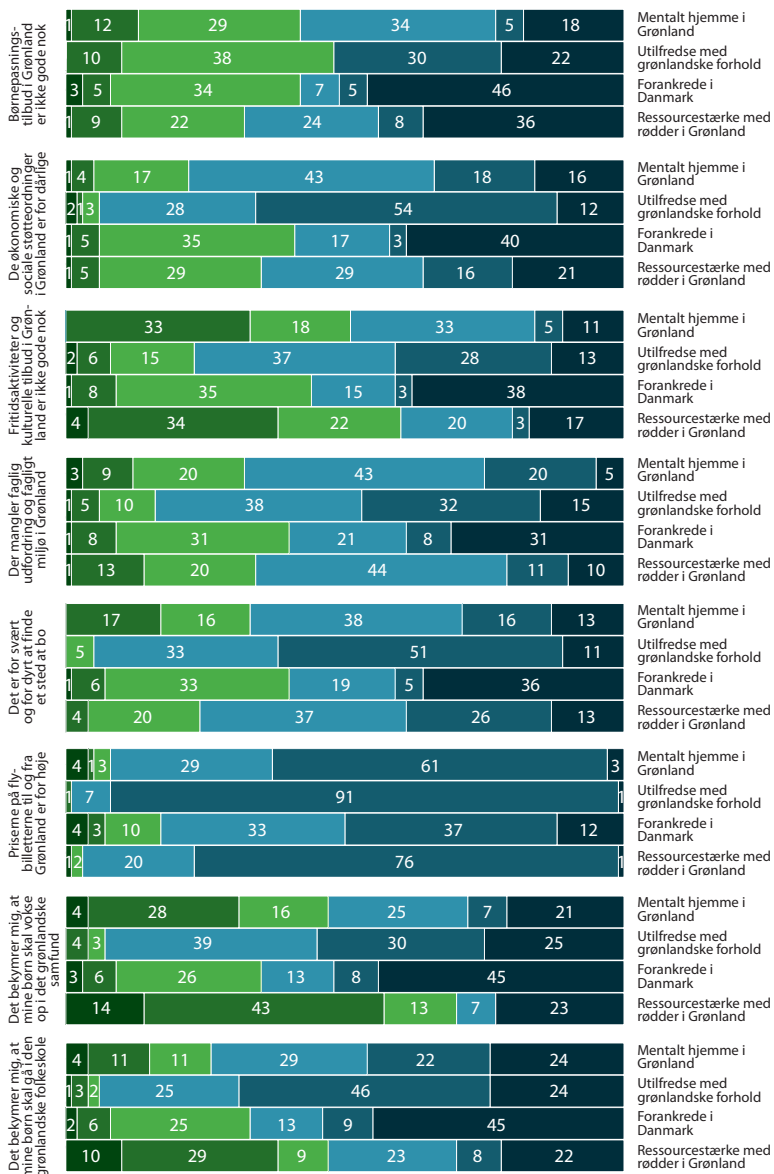
Deltagerne i dette segment er grønlændere, der har boet det meste af deres liv i Danmark. De er flyttet til Danmark som børn sammen med deres forældre. De fleste er ældre end 35 år. Halvdelen har børn, og for dem som er i et forhold, er partneren dansker. De føler sig som danskere og bor i Danmark, fordi de dér har deres nære relationer.

De „forankrede i Danmark“ har ikke noget tæt tilhørsforhold til Grønland. De har moderat kontakt til venner og familie i Grønland, og de overvejer ikke at flytte tilbage. En forholdsvis stor del finder ikke udsagnene om holdninger til grønlandske samfundsforhold relevante og udtrykker ikke noget stort behov for at opretholde en personlig forbindelse til Grønland. Fordi deres tilhørsforhold til Danmark er markant stærkere, vil de næppe være særligt tilbøjelige til at flytte tilbage til Grønland.

Figur 17: Holdninger til grønlandske samfundsforhold (i %)

Helt uenig ■ Uenig ■ Hverken uenig eller enig ■

Enig ■ Meget enig ■ Ikke relevant/ved ikke ■

Karakteristik af „Ressourcestærke med rødder i Grønland“

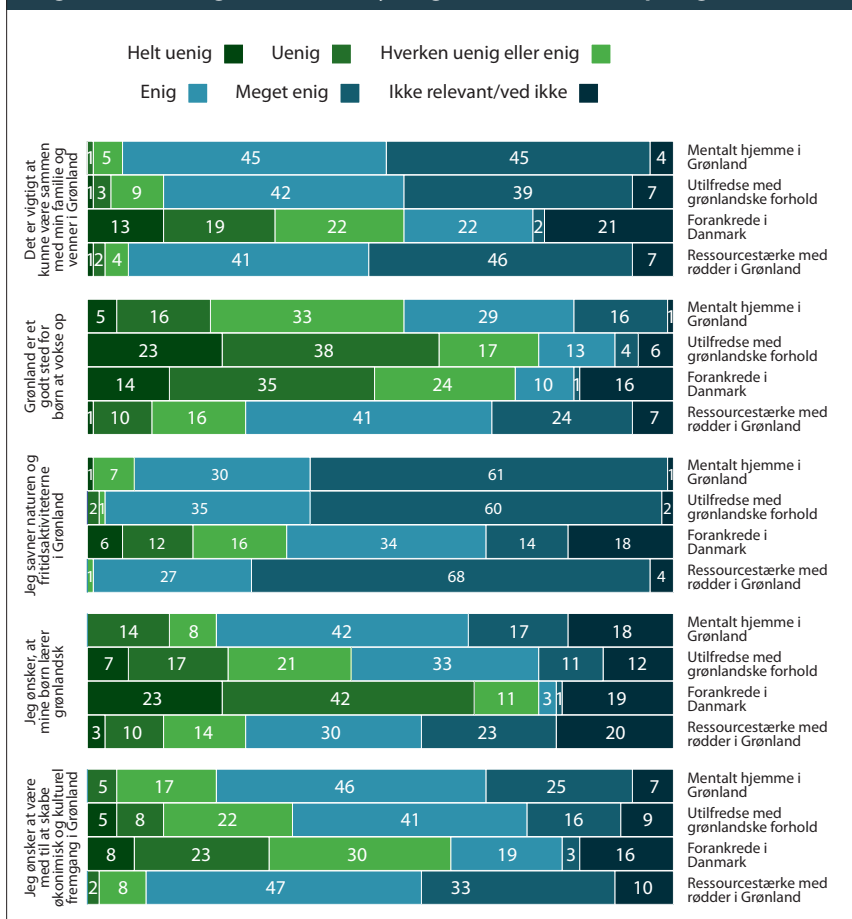
Deltagerne i dette segment er vokset op i Grønland, men har boet en del år i Danmark. Mange er kommet til Danmark sammen med deres forældre. De er forholdsvis unge, men er dog færdige med deres uddannelse. Halvdelen har en videregående uddannelse. Hver femte er i parforhold med en grønlander, og lidt under halvdelen har børn.

De føler sig både som grønlandere og som danskere og føler en stærk tilknytning til begge lande. De bor i Danmark, fordi de dér har deres nære familierelationer og arbejde. De har ofte kontakt til deres familie og venner i Grønland, og det er meget vigtigt for dem at have kontakt til deres grønlandske rødder. Omkring halvdelen overvejer at flytte tilbage til Grønland.

De har et generelt positivt forhold til grønlandske samfundsforhold. De følger med i de grønlandske medier, og cirka halvdelen interesserer sig for grønlandsk politik. De er ikke bekymrede for at lade deres børn vokse op i Grønland. Dog svarer mange, at der mangler faglige udfordringer og fagligt miljø i Grønland, og at det er for svært og dyrt at finde en passende bolig. Ligeledes er der nogen utilfredshed med de grønlandske økonomiske og sociale støtteordninger. Rigtig mange ønsker at være med til at skabe økonomisk og kulturel fremgang i Grønland.

De ressourcestærke med rødder i Grønland kan tænkes at flytte tilbage på et tidspunkt. De er veluddannede, og med deres positive indstilling og tætte bånd til Grønland vil de kunne bidrage positivt til det grønlandske samfund.

Figur 18: Personlige forhold i tilknytning til Grønland fordelt på segmenter (i %)

SAMMENFATNING

Denne undersøgelse har vist, at studerende og erhvervsaktive grønlændere i Danmark er store potentielle ressourcer for det grønlandske samfund. Uddannelsesniveaulet er højt blandt deltagerne i undersøgelsen, og mange har uddannelser, som der er stor mangel og efterspørgsel på i Grønland. Det er blandt andet folk med uddannelser inden for social- og sundhedssektoren.

Undersøgelsen har desuden bidraget til forståelsen af, hvorfor grønlændere – i dette tilfælde første generation – bosætter sig i Danmark. Majoriteten af deltagerne har deres familie og karriere i Danmark, og det er den primære grund til, at de bor dér. En meget stor del har boet mange år i Danmark og føler en større tilknytning til Danmark end til Grønland på trods af nære relationer til familie og venner i Grønland.

En mindre gruppe føler størst tilknytning til Grønland, der vokset op i Grønland og har boet i Danmark i forholdsvis kort tid. De er primært i Danmark for at uddanne sig og vil højst sandsynligt flytte tilbage efter endt uddannelse.

Det er tankevækkende, at så mange af deltagerne føler en stærkere tilknytning til Danmark end til Grønland. Den tilsvarende undersøgelse blandt færingere i Danmark, som Den Nordatlantiske Gruppe har lavet, viser, at de har en meget stærk færøsk nationalidentitet. 64% af de deltagende færingere føler sig mest som færingere [1]. For grønlændere er det tilsvarende tal 22%. Hvorfor det forholder sig sådan, giver denne undersøgelse ikke svar på, men ud fra de afgivne svar hænger følelsen af nationalidentitet sammen med hvilket land, de er vokset op i, og hvor længe de har boet i Danmark.

Særligt to segmenter kan dog tænkes at ville flytte tilbage til Grønland, nemlig "Mentalt hjemme i Grønland" og "Ressourcestærke med rødder i Grønland". Fælles for disse segmenter er, at det er unge, som hovedsageligt er kommet til Danmark for at tage en uddannelse. Hvor segmentet "Mentalt hjemme i Grønland" nok kan forventes at flytte tilbage under alle omstændigheder på grund af deres nære tilknytning til Grønland, har "Ressourcestærke med rødder i Grønland" allerede etableret sig i Danmark og kan forventes at ville blive boende i Danmark. De overvejer dog at flytte tilbage og vil gerne bidrage positivt til det grønlandske samfund.

EPILOG

Undersøgelsen her har taget sit udspring i en overordnet interesse i at få afdækket grønlandere i Danmark som en ressource – herunder hvad der konkret skal til, for at grønlandere i Danmark flytter tilbage til Grønland og indgår i udviklingen af et stadig mere selvstyrende grønlandsk samfund.

Set ud fra det store behov i Grønland for uddannet arbejdskraft er der ingen tvivl om, at Grønland vil kunne profitere mest af at gøre det attraktivt for de unge at komme tilbage. Det kan gøres ved at sikre, at der er boliger og gode børnepasningstilbud, som er nogle af de ting, deltagerne ikke finder gode nok, som de er i dag. Langt over halvdelen af både „Mentalt hjemme i Grønland“ og „Ressourcestærke med rødder i Grønland“ mener desuden, at der mangler faglige udfordringer og fagligt miljø i Grønland.

En anden måde er at skabe stærkere relationer mellem de unge og det grønlandske arbejdsmarked. Det kan være ved at udvide og støtte praktik- og mentorordninger. 43% af de studerende svarede, at de ville have taget deres uddannelse i Grønland, hvis det havde været muligt. Hvis uddannelsesudbuddet øges i Grønland, vil færre rejse til udlandet. Det kan åbne mulighed for øget integration af de unge på det grønlandske arbejdsmarked gennem studiejobs, netværk og praktik- og mentorordninger.

Denne anden del i rækken af undersøgelser af grønlandere i Danmark vil blive fulgt op af en tredje del, som vil basere sig på gruppeinterviews af udvalgte deltagere fra de fire segmenter. Del tre vil gå mere i dybden med det nok mest interessante spørgsmål af alle: hvad herboende grønlandere finder afgørende for, om de vil vende tilbage til Grønland. Den del vil også give et nuanceret bud på, hvorfor gruppen af grønlandere i Danmark føler en stærkere tilknytning til Danmark end til Grønland sammenlignet med færingerne. Del tre forventes at blive udarbejdet og udgivet af Den Nordatlantiske Gruppe i 2011.

DEN NORDATLANTISKE GRUPPE I FOLKETINGET

Christiansborg · DK-1240 København K
Telefon: (+45) 33 37 55 00 · dnag@ft.dk · www.dnag.dk

DEL 2: SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE · APRIL 2011

DEN NORDATLANTISKE GRUPPE

The North Atlantic Group in the Danish Parliament
Norðuratlantsbólkurin á Fólkatíngi
Atlantíkup Avannaani Suleqatigiit